

Seyhan Alpay¹, Ebru Şahin²

DOI: 10.17942/sted.1609025

Geliş/Received: 28.12.2024

Kabul/Accepted: 27.01.2026

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı, babalarda doğum korkusu yaşama durumu ve etkileyen faktörleri incelemektir.

Yöntem: Çalışmada veriler, Ekim 2024-Kasım 2024 tarihleri arasında Google Akademik, Scopus, PubMed, Web of Science ve Cochrane veri tabanlarından Türkçe ve İngilizce dizinler taranarak elde edilmiştir. 2014-2024 yılları arasında yayımlanan, tam metnine ulaşılan, babalarda veya çiftlerde doğum korkusunu araştıran çalışmalar dahil edilmiştir. Literatür taramasında İngilizce "tocophobia" OR "fear of childbirth" OR "childbirth fear" AND "father's fear of childbirth" ile Türkçe "tokofobi" VEYA "doğum korkusu" VE "babanın doğum korkusu" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. İlk taramada 1.875 makale bulunmuş, başlıklar incelenerek tekrarlayan ve kriterleri karşılamayan makaleler çıkarılmış, son olarak uygun olan 10 makale araştırmaya dahil edilmiştir. Veriler öyküsel anlatım yöntemiyle sentezlenmiştir.

Bulgular: İncelenen çalışmaların toplam örneklem hacmi 6.488'dir. Sonuçlar, babalarda doğum korkusu prevalansının %5,0 ile %54,3 arasında değiştiğini göstermektedir. İlk kez baba olan, göç eden ve olumsuz duygular yaşayan babaların doğum korkusu düzeyi yüksektir. Olumsuz doğum deneyimi yaşayan erkeklerin korku puanları daha yüksektir. Ayrıca, babaların doğum korkusu, tercih edilen doğum yöntemini etkilemekte ve partner/eşin sezaryenle doğum yapmasını isteyen erkeklerin korku düzeyi artmaktadır.

Sonuç: Babalar ve annelerin doğum korkuları arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Sağlık profesyonellerinin, doğum korkusunu detaylı bir şekilde ele alması ve doğum öncesi eğitim programlarının annenin yanı sıra baba adaylarının da ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: anksiyete; babalık davranışı; doğum eylemi; korku

Abstract

Objective: The aim of this study was to examine the fear of childbirth in fathers and the factors affecting it.

Methods: The data for this study were obtained by searching Turkish and English indexes in the Google Scholar, Scopus, PubMed, Web of Science, and Cochrane databases between October 2024 and November 2024. Studies published between 2014 and 2024 that investigated fear of childbirth in fathers or couples and whose full text was available were included. The literature search used the English keywords "tocophobia" OR "fear of childbirth" OR "childbirth fear" AND "father's fear of childbirth" and the Turkish keywords "tokofobi" OR "doğum korkusu" AND "babanın doğum korkusu." The initial search yielded 1,875 articles. Titles were reviewed, and duplicate and non-compliant articles were excluded. Finally, 10 suitable articles were included in the study. Data were synthesized using a narrative synthesis method.

Results: The total sample size of the studies reviewed is 6,488. The results show that the prevalence of birth fear in fathers ranges from 5.0% to 54.3%. Fathers who are first-time fathers, who have migrated, and who experience negative emotions have high levels of fear of childbirth. Men who have had a negative birth experience have higher fear scores. Furthermore, fathers' fear of childbirth affects their preferred method of delivery, and men who want their partner/spouse to have a cesarean delivery have increased levels of fear.

Conclusion: A positive relationship has been found between fathers' and mothers' fears of childbirth. It is recommended that healthcare professionals address fears of childbirth in detail and that prenatal education programs be tailored to the needs of both mothers and fathers-to-be.

Keywords: anxiety; paternal behavior; labor; fear

¹ Uzman Hemşire, Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Programı (Orcid no: 0000-0002-5733-2570)

² Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı (Orcid no: 0000-0001-7798-0690)

Giriş

Gebelik ve doğum, baba adayları için mutluluk ve heyecan verici, aynı zamanda kendilerinin de dahil olmak istedikleri bir süreçtir (1). Bu yaşam olayı çoğunlukla anne adayları açısından ele alınmaktadır, literatürde babaların ebeveynliğe geçiş süreci ile ilgili bilgiler sınırlıdır (2). Doğum süreci anne adayları kadar babalarda da korku ve strese neden olan öznel bir deneyimdir (3). Bir bebeğe sahip olmak anne adaylarında olduğu gibi baba adaylarında da heyecan, mutluluk, kaygı, stres ve korku gibi karmaşık duygulara neden olabilmektedir (4). Değişen sosyokültürel normlar, babaların doğuma ve gebelik eğitimlerine aktif katılımları, babalara yeni rol ve sorumluluklar yüklemiştir (5). Bu bağlamda, babaların doğum sürecine aktif katılımları, hem kendi rollerini yeniden tanımlamalarını sağlamak hem de anne adaylarının doğum sürecindeki destek ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmaktadır (6,7).

Babalar sıklıkla doğuma yönelik korkularını saklama ve kontrol etme eğilimindedir (8). Literatürde babaların doğum korkusu prevalansının % 10-13 arasında değişkenlik gösterdiği görülmektedir (9,10). Babalar, doğum sırasında eşlerinin veya bebeklerinin yaralanma veya ölüm riski, bebeklerinin engelli ya da hastalıklı doğma olasılığı, eşlerinin doğum sürecinde ağrı çekmesi, doğum süresinin uzaması ve yaşanabilecek komplikasyonlar nedeniyle endişe duymaktadırlar (9,11,12). Doğum ağrısının son derece şiddetli bir ağrı olduğu ve eşlerinin bu ağrıyla başa çıkamayacağına dair düşünceler, babalarda doğum korkusunu tetikleyen etkenler arasında yer almaktadır (8). Babaların yaşadığı korku ve stres, eşlerine duygusal ve fiziksel yönden destek vermeleri önündeki önemli bir engeldir (3). Korku, babalarda endişeye neden olarak, sezaryen doğum tercihinin yol açmaktadır (6). Babalarda doğum korkusunun etiolojisi, anne ve çocuğun güvenliği, doğum süreci ve doğumun seyrine dair endişeler, yetersiz tıbbi hizmet alma olasılığı ve eşlerinin yeteneklerine yönelik güvensizlikle bağlantılı korkularla ilişkilendirilebilmektedir (5,12). Babalar, gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde eşlerine destek sağlama konusunda kritik bir rol üstlenmektedir ve bu süreçte babaların ihtiyaçları, annelerin ihtiyaçları kadar önemli bir yere sahiptir. Babalardaki kaygı

ve korkunun, eşlerine destek olma yetilerini engelleyebileceği ve dolayısıyla doğum sürecini olumsuz yönde etkileyebileceği göz önünde bulundurulduğunda, babalardaki doğum korkusunun incelenmesi büyük bir önem taşımaktadır (13). Literatürde büyük oranda annelerde doğum korkusuna neden olan faktörleri inceleyen çalışmalar olduğu, babaların doğum korkusuna yönelik sınırlı sayıda araştırma olduğu görülmektedir (4,12).

Bu çalışmanın amacı, babalarda doğum korkusu yaşama durumu ve etkileyen faktörleri incelemektir.

Araştırma soruları;

1. Babaların doğum korkusu ne düzeydedir?
2. Babaların doğum korkusuna neden olan faktörler nelerdir?
3. Babaların doğum korkusu düzeyi, doğum ve doğum sonrası dönemde anne sağlığını etkiler mi?
4. Babalarda doğum korkusu annelerin doğum şekli tercihinin etkiler mi?
5. Babalarda doğum korkusu düzeyi, annelerin doğum korkusunu etkiler mi?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Tasarımı

Sistemik derleme türünde yapılan bu çalışma PRISMA kontrol listesine (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and MetaAnalyses Protocols (PRISMA) Checklist) göre hazırlanmıştır. Araştırma babaların doğum korkusuna neden olan faktörlerin ve sonuçların araştırıldığı çalışmaları incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma protokolünün, PROSPERO'ya kaydı yapılmıştır (Kayıt no: 30/09/2024/CRD42024595937).

Tarama Stratejisi

Çalışmada literatür taraması Ekim 2024-Aralık 2024 tarihleri arasında Google Akademik, Scopus, PubMed, Web of Science, Cochrane veri tabanları arasında yapılmıştır. Taramada Mesh'e uygun olan İngilizce "tocophobia" OR "fear of childbirth" OR "childbirth fear" AND "father's fear of childbirth", Türkçe "tokofobi" VEYA "doğum korkusu" VEYA "doğum korkusu" VE "babanın doğum korkusu" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Araştırmada 2014-2024 yılları arasındaki çalışmalar incelenmiş, dahil edilme kriterlerini taşıyan toplam 10 çalışma derleme kapsamına alınmıştır.

Seçim Kriterleri

Araştırmaya dahil edilecek makalelerin özellikleri araştırmacılar tarafından hazırlanan veri toplama formlarıyla PICOS kriterlerine uyularak belirlenmiştir. PICOS, popülasyon (P), uygulama (I), karşılaştırma grubu (C), çalışma sonuçları (O), çalışma dizaynı (S) şeklinde oluşmaktadır (Tablo 1).

Taramalarda başlık, özet ve tam metne göre seçim yapılmıştır.

Araştırmaya Dahil Etme ve Hariç Tutma Kriterleri

Dahil etme kriterleri;

- Nicel, nitel, deneysel ve karma yöntem çalışmaları,
- Babalar arasında doğum korkusu deneyiminin incelendiği çalışmalar,
- Babalar ve doğum yapan anneler arasındaki doğum korkusunu inceleyen çalışmalar,
- Hem ilk kez baba olan hem de daha önce çocuğu olan babalar arasındaki çalışmalar.
- Yazım dili Türkçe ve İngilizce olan çalışmalar,
- Tam metin erişimi olan çalışmalar,
- 2014- 2024 yılları arasında yapılan çalışmalar dahil edilmiştir.

Hariç tutma kriterleri;

- Sistematik derleme ve meta analiz çalışmaları, hayvan deneyleri, çalışma protokolleri, tez çalışmaları, bildiri özeti, editöre mektup, olgu sunumu ve ölçek geliştirme çalışmalarını inceleyen çalışmalar,
- Tam metne ulaşılamayan ve 2014 yılı öncesi olan çalışmalar,
- Yazım dili İngilizce veya Türkçe olmayan makaleler çalışma kapsamına alınmamıştır.

Veri Çekilmesi

Bu sistematik derlemede olası yan tutma (bias) riskini azaltmak için, literatür taraması, makale seçimi ve veri çekme işlemleri birinci ve ikinci araştırmacılar tarafından bağımsız olarak yapılmıştır. Araştırma verileri Rayyan - AI Powered Tool for Systematic Literature Reviews sitesi (<https://www.rayyan.ai/>) üzerinden PICOS kriterlerine uygun çalışmalar analiz edilerek yapılmıştır. Rayyan uygulamasında körleme özelliği makalelerin dahil edilme aşamasında aktif hale getirilmiş ve yazarlar birbirinden bağımsız olarak makaleleri değerlendirmiştir. Fikir birliğine varılamayan çalışmalar tekrar iki araştırmacı tarafından değerlendirilmiş ve ortak sonuca varılmıştır. Makalelerin seçiminde, kapsam dâhilinde ve hariç tutulan çalışmaların tüm aşamaları PRISMA akış şemasında belirtilmiştir (Şekil 1).

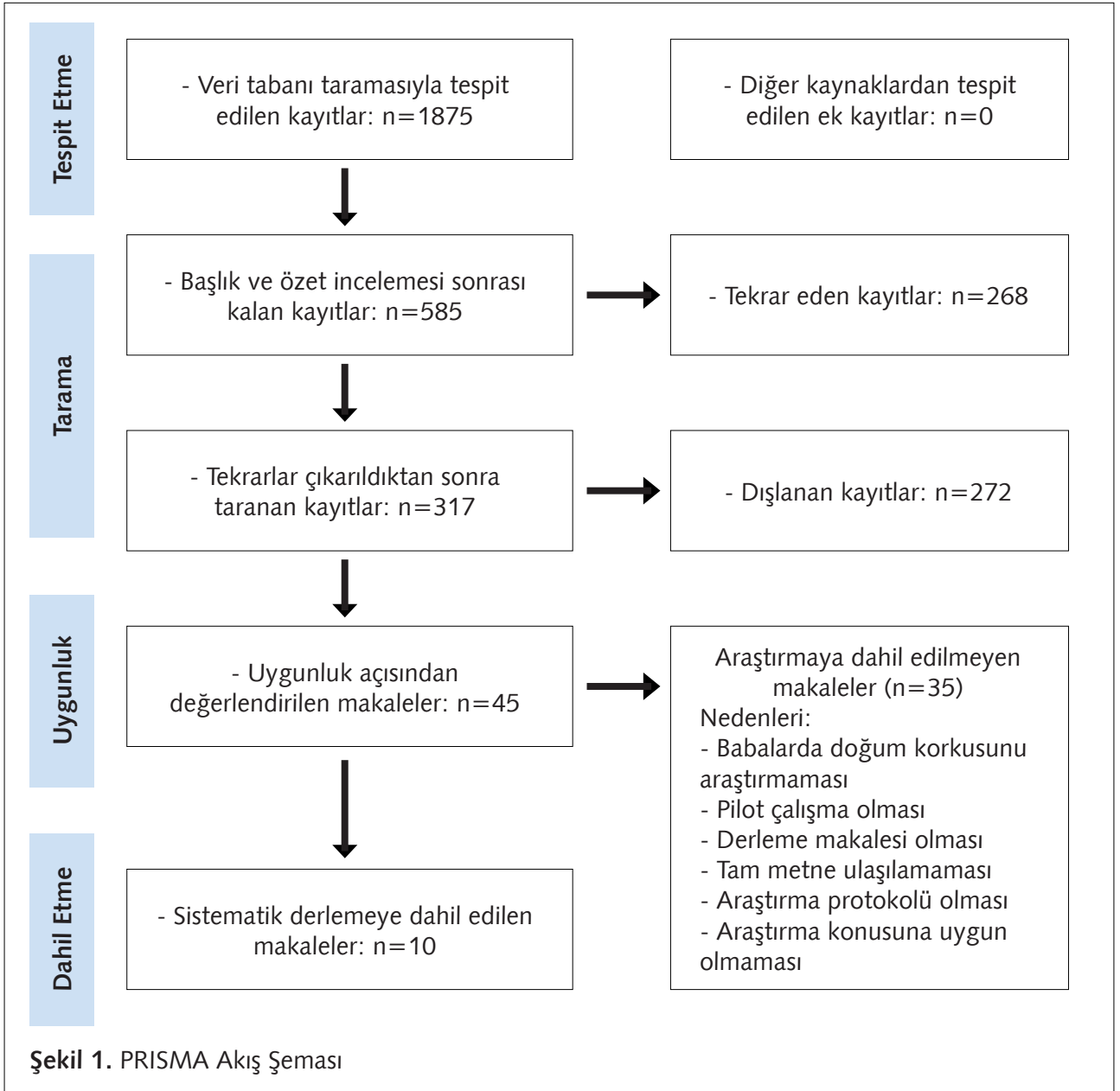
Araştırmacının Etik Yönü

Bu çalışma Sistematik derleme türündedir ve kaynak gösterilerek literatürde yayınlanan çalışmalara dayalı olarak yapılmıştır. Bu sebeple baba adayları ya da yasal temsilcilerinden izin ve etik kurul onayı alınması gerekmemektedir. Çalışmamız Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır. Araştırmada kullanılan makaleler atıf gösterilerek kullanılmıştır.

Dahil Edilen Çalışmaların Kalite Değerlendirmesi

Dahil edilen çalışmaların kalite değerlendirmesi, The Joanna Briggs Institute tarafından yayınlanan kalite değerlendirme araçları ile yapılmıştır. Çalışmada kullanılan değerlendirme araçları,

Tablo 1. PICOS Kriterleri	
Population (Popülasyon)	Doğum korkusu yaşayan babalar
Intervention (Uygulama)	Yarı yapılandırılmış görüşmeler, anket çalışmaları veya deneysel müdahaleler
Comparison (Karşılaştırma Grubu)	Babalarda doğum korkusu prevalansı, babaların doğum korkusunu etkileyen etkenler, babalar ve annelerin doğum korkusu düzeylerini karşılaştıran çalışmalar
Outcome (Çalışma Sonuçları)	Babalarda doğum korkusu düzeyi
Study designs (Çalışma Dizaynı)	Tanımlayıcı, kesitsel, deneysel ve nitel çalışmalar
Time (Zaman)	2014-2024 yılları arasında yapılan çalışmalar

sistematiik derlemeye dâhil edilen çalışmaların araştırma desenlerine göre seçilmiştir. Çalışmada kalite değerlendirmesi tanımlayıcı ve kesitsel çalışmalar için 8 maddelik, nitel araştırmalar için 10 maddelik, kohort çalışmaları için 11 maddelik ve randomize kontrollü çalışmalar için 13 maddelik The Joanna Briggs Institute tarafından yayınlanan kontrol listeleri kullanılarak yapılmıştır. Kontrol listelerinde bulunan her madde “evet, hayır, belirsiz ve uygulanmaz” olarak değerlendirilmiştir (14). Analize dahil edilen her bir çalışmanın sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde farklı araştırma deseninde yapılan çalışmalar olması nedeniyle anlatı sentezi

kullanılmıştır. Bulgular öyküsel anlatım yöntemi kullanılarak sunulmuştur.

Bulgular

Tarama Bulguları

Bu çalışmada ilk tarama sonucunda 1.875 çalışmaya ulaşılmıştır. Başlıklar incelenerek tekrarlayan makaleler ve özetlere göre araştırma kriterlerini karşılamayan diğer makaleler çıkarıldıktan sonra 45 makale tam metin analizine dahil edilmiştir. Çalışmaların tam metinlerinin dahil edilme kriterlerine göre incelenmesi sonucunda 10 çalışma araştırmaya dahil edilmiştir.

Çalışmaların Özellikleri

Yapılan sistematiik derlemeye 2014-2024 yılları

arasında yayınlanmış, yayın dili Türkçe ve İngilizce olan, babalarda doğum korkusunu inceleyen toplamda 10 araştırma makalesi alınmıştır. Tablo 2’de bu 10 araştırmanın özellikleri ve temel bulguları özetlenmiştir. Araştırmaya dahil edilen çalışmaların biri deneysel, biri tanımlayıcı, dördü kesitsel, ikisi kohort ve ikisi ise nitel araştırma türündedir. Çalışma verilerinin 2007-2022 yılları arasında toplandığı ve makalelerin 2014-2023 yılları arasında yayınlandığı belirlenmiştir. Altı çalışma gebeler ve eşlerinin doğum korkusu düzeyini karşılaştırarak araştırırken, dört çalışma sadece baba adaylarının doğum korkusu düzeyi ve doğum deneyimini araştırmıştır. Toplamda çalışmaların örneklem sayısı anne adayları 2.684 kişi iken baba adaylarının örneklem sayısının 3.804 kişi olduğu görülmüştür. Çalışmaya dahil edilen araştırmaların toplam örneklem hacmi ise 6.488 kişidir. Araştırmaların yapıldığı ülkeler incelendiğinde, Türkiye (2), İsveç (3), Kenya (1) ve İran (4)’da yapılmış olduğu görülmüştür. Araştırmalarda büyük oranda “Doğum Korkusu Ölçeği” kullanıldığı görülmektedir. Aynı zamanda “Paternal Doğum Korkusu Ölçeği”, “Kişisel Bilgi Formu”, “Wijima Doğum Beklentisi Ölçeği”, “Görsel Analog Ölçeği (VAS)”, “Doğuma Yönelik Tutum ve Davranış Değerlendirme Ölçeği”, “Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeği (DAS-21)” kullanılmıştır.

Babalarda Doğum Korkusunu İnceleyen Çalışmaların Bulguları

Hildingsson ve ark. (2014) İsveç’te 1.047 baba adayı ile yürüttüğü bölgesel bir kohort çalışmada, daha önce çocuğu olan babalara kıyasla ilk kez baba olacak babaların doğum korkusu düzeyinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğunu belirlemiştir ($p<0,002$). İsveç dışında bir ülkede doğan ve göç öden babaların doğum korkusu düzeyi, anlamlı derecede yüksek saptanmıştır. Doğum korkusu ölçeği puan ortalaması yüksek baba adaylarının, gebelik süresince doğumla ilgili olumsuz duygulara sahip olduğu, yaklaşan doğumu düşündüklerinde negatif duygular hissettiği fakat bebeğiyle tanışacağı ilk haftayı düşündüklerinde pozitif duygulara sahip olduğu belirlenmiştir. Gebeliğin planlı olup olmaması, infertilite tedavisi görme veya YÜT ile gebe kalma puanlarıyla doğum korkusu puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Babalarda doğum korkusu prevalansının % 13,6 olduğu tespit

edilmiştir. Ayrıca, İsveç dışındaki bir ülkede doğan, sezaryen doğum tercih eden, gebeliğin ortasında doğum süreci hakkında kaygı duyan ve ilk kez baba olma durumu ile doğum korkusu ölçeğinden 50 puanın üzerinde puan alma arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Doğum korkusu yüksek olan babaların, doğumun doğal bir süreç olduğu ve tıbbi müdahalelerden kaçınılması gerektiği görüşüne katılma yüzdesinin düşük olduğu, ayrıca sezaryen doğum tercih etme yüzdesinin yüksek olduğu tespit edilmiştir (15).

Mortazavi ve ark. (2023), babaların doğum korkusu üzerinde anne adaylarının doğum korkusunun aracılık rolünü belirlemek amacıyla 270 gebe kadın ve eşleri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada, babalarda ve eşlerinde şiddetli doğum korkusu prevalansının sırasıyla %40,9 ve %22,4 olduğunu saptamışlardır. Çalışma sonuçlarına göre, babalarda düşük, orta ve şiddetli doğum korkusu prevalansı sırasıyla %24,1, %35,0 ve %40,9 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, babaların COVID-19 korkusu ile doğum korkusu arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu ve annelerin doğum korkusunun babaların doğum korkusu ile doğrudan ilişkili olduğu tespit edilmiştir (16).

Serçekuş ve ark. (2020), eşleri son trimesterde bulunan 16 baba adayı ile gerçekleştirdikleri nitel araştırmada, katılımcıların çoğunun doğum sırasında meydana gelebilecek aşırı kanama, zor doğum gibi komplikasyonlar ile partnerinin veya bebeğinin ölümü ya da zarar görmesi korkusu taşıdıklarını belirlemiştir. Katılımcıların bazıları, doğum esnasında partnerinin üreme organlarının zarar görmesinden ve ileride idrar kaçırma sorunu yaşamasından endişe duyduklarını ifade etmiştir. Bunun yanı sıra, bazı katılımcılar partnerinin aşırı ağrı çekmesinden, diğerleri ise doğum sancılarıyla başa çıkamamasından korktuklarını dile getirmişlerdir. Çalışmada ayrıca, doğumla ilgili çevreden (aile, arkadaş, sağlık personeli) duyulan olumsuz hikayeler, sosyal medya aracılığıyla izlenen doğum videoları ve olumsuz deneyim yaşayan bireylerin tanınmasının, babaların büyük bir kısmında doğum korkusuna yol açtığı tespit edilmiştir (11).

Hildingsson ve ark. (2014), İsveç’te 1.074 gebe kadın ve eşlerinin doğuma yönelik kişisel ve genel tutumlarının doğum şekli ile doğum korkusu arasındaki ilişkisinin incelendiği

Tablo 2. İncelenen Araştırmaların Özellikleri ve Sonuçları

Yazar (yıl)	Amaç	Ülke	Araştırma yöntemi	Örneklem hacmi	Örneklem özelliği	Veri toplama araçları	Temel bulgular ve sonuç	Kalite puanları
Hildingsson ve ark. (2014)	İsveçli babalarda doğumla ilgili korkunun yaygınlığı ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi.	İsveç	Bölgesel Kohort çalışması	1.047 baba	Gebeliğinin 17-19. haftasında bulunan ve İsveççe konuşabilen babalar.	Doğum Korkusu Ölçeği, Görsel Analog Ölçeği (VAS)	Baba adaylarında doğum korkusu prevalansı %13,6 olarak saptanmıştır. Daha önce çocuğu olan babalara kıyasla ilk kez baba olacak olan baba adaylarının doğum korkusu düzeyi yüksek bulunmuştur ($p<0.002$)	Evet:6 Hayır:1 Belirsiz:4
Mortazavi ve ark. (2023)	Babaların doğum korkusu ve COVID-19 korkusu arasındaki ilişkide annelerin doğum korkusu düzeyinin aracı rolünün belirlenmesi.	İran	Kesitsel	270 anne, 270 baba	Ağustos 2021-Nisan 2022 tarihlerinde sağlık merkezine başvuran 270 gebe ve eşleri.	Paternal Doğum Korkusu Ölçeği, Wijima Doğum Beklentisi Ölçeği, Covid-19 Korkusu Ölçeği	Annelerin doğum korkusunun babaların COVID-19 korkusu ve doğum korkusu arasındaki ilişkide aracı bir role sahip olduğu belirlenmiştir.	Evet:6 Belirsiz:2
Rashidi ve ark. (2022)	İranlı babalar arasında doğum korkusu ve bunun kaygı ve depresyonla ilişkisinin belirlenmesi.	İran	Kesitsel	302 anne, 302 baba	302 baba	Sosyodemografik ve Obstetrik Özellikler Anketi, Paternal Doğum Korkusu Ölçeği, Spielberger'in Durumluk-Süreklilik Kaygı Envanteri (STAI), Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği (EPDS)	Baba adaylarının doğum korkusu puan ortalaması $48,39 \pm 14,10$ olarak belirlenmiştir. Babaların yanında doğum korkusu orta düzeyde, üçte birinde ise şiddetli doğum korkusu olduğu, iki değişkenli ve çok değişkenli analizlerin sonuçlarına göre doğum korkusunun depresyon ve anksiyete ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Toplamda babaların %83'ü orta ile şiddetli düzeyde korkuya sahip olduğu saptanmıştır.	Evet:6 Hayır:2

Chaffari ve ark. (2022)	Annenin doğum korkusu ile babanın doğum korkusu arasındaki ilişki babaların depresyon, anksiyete ve stres düzeyinin aracı rolünün belirlenmesi.	İran	Kesitsel	502 baba, 502 anne	Eşleri ≥ 20 haftalık gebelikte olan, okur-yazar baba adayları	Babaların Doğum Korkusu Ölçeği, Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği, Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeği-21	Babalarda düşük, orta ve şiddetli doğum korkusu prevalansı sırasıyla %15,74, %42,03 ve %42,23'tür. Babaların doğum korkusunun annelerde doğum korkusunu doğrudan etkilediği, babaların stres ve endişe düzeylerinin ise annelerin doğum korkusu üzerinde aracı rolü olduğu belirlenmiştir.	Evet:6 Belirsiz:2
Johansson ve ark. (2021)	Babaların gebelik ve doğum sonrası dönemde yaşadıkları doğum korkusu deneyiminin belirlenmesi.	İsveç	Nitel	7 baba	Doğum öncesi bir görüme, doğum sonrası 6-13. hafta sonra bir takip görüşmesi yapılmıştır. İsveççe ve İngilizce bilen doğum korkusu olduğunu düşünen babalar örnekleme alınmıştır. Ekim 2014-Şubat 2017 tarihleri arasında iki görüşme. T1 57 dk, T2 48 dk sürmüştür.	Doğum Korkusu Ölçeği, Yapılandırılmış Görüşme Formu	Babaların korku kaynaklarının genellikle doğum anında eşlerini ve bebeklerini kaybetme korkusu üzerinde yoğunlaştığını belirlenmiştir. Aynı zamanda babalar doğum sırasında eşlerine yeterli desteği sağlayamamaktan korktuklarını, ancak ebelerin doğum süresince yaptıkları destekleyici bakımın korku ve endişe düzeylerini azalttığını bildirmişlerdir.	Evet:8 Hayır:2

Chaffari ve ark. (2022)	Ebeler tarafından verilen danışmanlığın baba adaylarının doğum korkusu üzerindeki etkisinin incelenmesi.	İran	Randomize kontrollü çalışma	50 baba Deney grubu: 25 Kontrol grubu: 25	Babaların Doğum Korkusu Ölçeği'ne göre (FFCS) göre şiddetli doğum korkusu olan (puan ≥ 55), eşleri 24-27. gebelik haftaları arasında olan, okur-yazar olan, akıllı telefonu olan ve çalışmaya katılmaya istekli babaları kapsamaktadır.	Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeği-21, Wijma Doğum Beklentisi/ Deneyim Ölçeği-A, Babalarda Doğum Korkusu Ölçeği, Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği	Araştırma sonucunda doğum korkusu puanı deney grubunda kontrol grubuna kıyasla önemli ölçüde azaldığı belirlenmiştir ($\beta = 11,84$; %95 Güven Aralığı: 21,90 ile -1,78; $p = 0,021$).	Evet:9 Hayır:1 Belirsiz:3
Sergekuş ve ark. (2020)	İlk kez baba olan babaların doğumla ilgili korkularının ve bu korkuların nedenlerinin belirlenmesi.	Türkiye	Nitel	16 baba	İlk kez baba olan 18 yaş üstü, en az ilkökul mezunu olan, eşleri gebeliğin son trimesterinde olan, psikiyatrik hastalığı bulunmayan ve doğum korkusu olduğu belirlenen babalar.	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları	Babaların eşlerinin doğum anında gelişebilecek komplikasyonlara bağlı zarar görmesinden, çok ağrı çekmesinden, eşlerinin doğum ağrısıyla baş edememesinden, eşlerinin kötü muamele görmesinden korktukları belirlenmiştir.	Evet:8 Hayır:2

Hildingsson ve ark. (2014)	Çiftlerin doğuma yönelik tutumları, doğum tercihi ve doğum korkusu arasındaki ilişkinin incelenmesi.	İsveç	Kohort	1.074 anne 1.074 baba	Veriler 2007-2008 yılları arasında 17-19. gebelik haftasında olan kadınların rutin USG muayenesinde toplanmıştır.	Kişisel Bilgi Formu, Doğuma Yönelik Tutum ve Davranış Değerlendirme Ölçeği	Kadınların %7,7'si, babaların ise %6,9'u sezaryen doğumu tercih ettiği, kadınların %15'i, babaların ise %5'inde doğum korkusu belirlenmiştir. Genel olarak kadınların ve babaların doğuma yönelik farklı tutum ve inançlara sahip olduğu belirlenmiştir.	Evet:5 Hayır:2 Belirsiz:4
Sergeyev ve ark. (2020)	Gebe kadınlar ve eşleri arasında doğum korkusu prevalansı ile ilişkili faktörlerin belirlenmesi ve karşılaştırılması.	Türkiye	Tanımlayıcı ve ilişkisel	282 anne, 282 baba	Haziran-Ağustos 2018 tarihlerinde kadın doğum polikliniğine başvuran, en az ilkökul mezunu, 18 yaş üstü, 20 haftadan büyük ve sağlıklı bir gebelik geçiren kadınlar ve eşleri.	Kişisel Bilgi Formu (gebeler için), Kişisel Bilgi Formu (babalar için), Doğum Korkusu Ölçeği (FOBS)	Araştırmada kadınların %82,6'sının, partnerlerinin ise %54,3'ünün doğum korkusu yaşadığı belirlenmiştir. Babalarda doğum korkusunu yaş, doğum sayısı, eğitim düzeyi, ekonomik durum, tercih edilen doğum şekli ve partnerinin daha önceki doğum deneyimlerinin etkilediği saptanmıştır (p=0,036, p<0,001, p<0,001, p=0,004 ve p<0,001).	Evet:6 Hayır:2
Onchonga ve ark. (2021)	Kenya'daki gebe kadınlar ve eşleri arasında doğum öncesi doğum korkusu düzeyi ve buna katkıda bulunan faktörlerin incelenmesi.	Kenya	Kesitsel	254 anne, 254 baba	Veriler Haziran-Ağustos 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Doğum öncesi bakım kliniklerine giden kadınlar ve eşleri.	Kişisel Bilgi Formu, Doğum Korkusu Ölçeği (FOBS)	Gebelerin %58,6'sında ve babaların %45,7'sinde yüksek doğum korkusu belirlenmiştir. Ayrıca gebe kadınlar ile eşleri arasında doğum öncesi doğum korkusu düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (r=0,182, p<0,001).	Evet:6 Hayır:2

araştırmada, kadınların bebekleri için en güvenli ve en az stresli doğum seçeneğini tercih ettiğini saptamıştır. Kadınların yaklaşık %15'i ve babaların %5'i doğumla ilgili korku bildirmiştir. Gebelerin kendilerini daha fazla kontrol altında hissetmelerini sağlayacak, gelecekteki cinsel yaşamlarını etkilemeyecek ve mümkün olduğunca doğal bir doğum isteme konusundaki tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Baba adaylarının ise, doğumun eşleri için en güvenli, daha az stresli, daha az ağrılı ve hızlı iyileşmeyi kolaylaştıracak bir seçenek olduğu konusunda daha güçlü bir tutum sergiledikleri tespit edilmiştir. Doğum şekli tercihi ve doğum korkusu ile gerçekleştirilen doğum şekli arasında güçlü bir ilişki olduğu bulunmuştur (17).

Serçekuş ve ark. (2020) Türkiye'de gebe kadınlar ve eşleri arasındaki doğum korkusu düzeyi ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada, kadınların %82,6'nın, baba adaylarının ise %54,3'ünün doğum korkusu yaşadığını belirlemiştir. Kadınların doğum korkusunu ekonomik durum, parite, önceki doğum deneyimi ve tercih edilen doğum şekli gibi faktörlerin etkilediği, babaların doğum korkusunu ise, yaş, doğum sayısı, eğitim düzeyi, ekonomik durum, tercih edilen doğum şekli ve partnerinin daha önceki doğum deneyiminin etkilediği belirlenmiştir. Kadınların ve eşlerinin doğum korkusu arasında pozitif yönde, anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0,001$). Doğum korkusunun tercih edilen doğum yöntemini etkilediği ($p<0,001$) ve sezaryen geçiren gebelerin doğum korkusu düzeyinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca önceki olumlu ya da olumsuz doğum deneyimlerinin erkeklerin doğum korkusu düzeyi üzerinde etkili olduğu ($p<0,001$), olumsuz doğum deneyimi yaşayan erkeklerin, doğum korkusu puanının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmada, erkeklerde doğum korkusunun tercih edilen doğum yöntemini etkilediği ($p\leq 0,005$), partnerinin sezaryen ile doğum yapmasını isteyen erkeklerin daha yüksek düzeyde doğum korkusu yaşadığı belirlenmiştir (5).

Onchonga ve ark. (2021) Kenya'da yaptıkları araştırmada, 254 gebe kadın ve eşleri arasında doğum öncesi dönemde doğum korkusu düzeyi ve buna katkıda bulunan faktörleri incelemiştir. Çalışmada gebelerin %58,6'sı ve

eşlerinin %45,7'sinin doğum korkusu düzeyi yüksek bulunmuştur. İlk kez baba olanların, daha önce baba olanlara oranla doğum korkusu düzeyi yüksek saptanmıştır. Babaların eğitim düzeyi ($p<0,001$), önceki doğum deneyimi ($p<0,001$) ve yaklaşan doğumla ilgili duygularının ($p<0,001$), doğum öncesi dönemdeki doğum korkusu düzeyi arasında anlamlı bir ilişkili olduğu belirlenmiştir. Gebe kadınlar ile eşleri arasında doğum öncesi dönemde doğum korkusu düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0,001$) (18).

Rashidi ve ark.'nın (2022) 302 gebe kadın ve eşleri arasında doğum korkusu, kaygı ve depresyon arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, baba adaylarının doğum korkusu puan ortalaması $48,39\pm 14,10$ olarak belirlenmiştir. Babaların yarısında orta düzey, üçte birinde ise şiddetli düzeyde doğum korkusu olduğu, doğum korkusunun depresyon ve anksiyete ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, babaların %83'ünün orta ile şiddetli düzeyde doğum korkusuna sahip olduğu, babaların doğum korkusu ile depresyon gelişimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (19).

Ghaffari ve ark. (2022) yaptıkları araştırmada, babaların doğum korkusu düzeyinin annelerin doğum korkusu düzeyini doğrudan etkilediğini, babaların stres ve endişe düzeylerinin ise annelerin doğum korkusu üzerinde aracı rolünün olduğunu belirlemiştir. Ayrıca çalışmada babalarda düşük, orta ve şiddetli doğum korkusu prevalansının sırasıyla %15,74, %42,03 ve %42,23 olduğu belirlenmiştir (20).

Johansson ve ark. (2021) doğum sonrası dönemdeki 7 baba ile yaptıkları nitel araştırmada, babaların korku kaynaklarının genellikle doğum anında eşlerini ve bebeklerini kaybetme korkusu üzerinde yoğunlaştığını belirlemiştir. Babalar doğum sırasında eşlerine yeterli desteği sağlayamamaktan korktuklarını, ancak ebelerin doğum süresince yaptıkları destekleyici bakımın korku ve endişe düzeylerini azalttığını bildirmişlerdir (1).

Fatemeh Ghaffari ve ark. (2022) İran' da 50 baba adayıyla yürüttükleri randomize kontrollü çalışmada, müdahale grubuna haftada iki kez, her bir seans 60-90 dakika süren ve altı

seanstan oluşan uzman ebe liderliğinde eğitim programı uygulamıştır. Eğitim içeriği gebelik ve doğum süreci hakkında bilgi, gevşeme teknikleri ve olumlu bir doğum deneyiminde babanın rolünü içeren stratejileri içermektedir. Kontrol grubuna standart bakım ve ölçümler sonrası tek oturumluk eğitim program uygulanmıştır. Çalışma sonucunda başlangıçta iki grup arasında doğum korkusu skorunda anlamlı bir fark bulunmazken, ebe danışmanlığı müdahalesi sonrasında deney grubundaki babalarda doğum korkusu ölçeği skorunda kontrol grubuna kıyasla önemli düzeyde (11,84 puan) azalma olduğu görülmüştür (95% GA: -21,90 ile -1,78; $p=0,021$) (21).

Tartışma

Bu sistematik derleme babalarda doğum korkusu yaygınlığı ve etkili faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada dâhil edilme kriterlerine uygun on makale incelenmiştir. Sistematik derlemeye alınan çalışmaların örneklem grubunun en çok 1.074 baba, en az 7 babanın oluşturduğu görülmüştür. İncelenen çalışmalarda babalarda doğum korkusu dışında, doğuma yönelik tutum, doğum şekli tercihi, doğum korkusunun kaygı ve depresyonla ilişkisinin incelendiği görülmüştür. Çalışmalarda, yalnızca baba adaylarını içeren örneklem hacimlerinin yanı sıra, çiftlerde doğum korkusunun yaygınlığı ve bu durumu etkileyen faktörlerin incelendiği, ayrıca babaların doğum korkusunun annelerin korkusu üzerindeki etkisini araştıran çalışma örnekleri de bulunmaktadır.

Çiftlerin doğuma yönelik benzer veya farklı tutumlara sahip olup olmadıkları veya bunların gerçek doğum şekli üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu çok az bilinmektedir (22). Doğum tercihi ve doğum korkusu, doğum şekliyle güçlü bir şekilde ilişkilidir (11). Hildingsson ve ark. (2014) genel olarak anne ve babaların doğuma yönelik tutumlarının farklı olduğunu belirlemiştir. Yaptıkları araştırma sonucunda annelerin, bebekleri için en güvenli ve en az stresli seçenek olan, kendilerini daha fazla kontrol altında hissetmelerini sağlayacak, gelecekteki cinsel yaşamlarını etkilemeyecek ve mümkün olduğunca doğal olacak bir doğum isteme konusundaki tutumlarının daha yüksek olduğunu; baba adaylarının ise, doğumun anne için en güvenli, daha az stresli, daha az ağrılı ve çabuk iyileşmeyi kolaylaştıracak bir seçenek olduğu konusunda daha güçlü tutumlara sahip olduğunu belirlemiştir (17).

Olumsuz bir doğum deneyimi yaşamak, sonraki doğumlarda benzer olumsuz deneyimlerin tekrarlanabileceği endişesi nedeniyle doğum korkusunun daha yüksek düzeyde hissedilmesine neden olabilir. Serçekuş ve ark. (2020)

Türkiye’de yaptıkları araştırmada, gebelerin ve eşlerinin doğum korkusu puanları arasında orta düzeyde güçlü bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Babalarda doğum korkusunu yaş, doğum sayısı, eğitim düzeyi, ekonomik durum, tercih edilen doğum şekli ve partnerinin daha önceki doğum deneyiminin etkilediği bulgulanmıştır (5). Önceki doğum deneyimleri ve olumsuz doğum hikayeleri çiftlerde doğum korkusuna ve sezaryen doğum tercihinin neden olduğu bilinmektedir. Serçekuş ve ark. (2020) yaptıkları nitel araştırmada babalardaki doğum korkusunun nedenlerini incelemiş ve babaların çoğunluğunun yaşadığı temel korkuların gebelik ve doğum komplikasyonlarından korkma, doğum sırasında anne ve çocuğun sağlığını tehlikeye atabilecek sorunlardan korkma ve bilgi eksikliği olduğunu gözlemlemiştir. Babaların doğumla ilgili çevreden (aile, arkadaş, sağlık personeli) duyulan olumsuz hikayeler, medya ve sosyal medya, izlenen doğum videoları ve olumsuz deneyimler yaşayan kişileri tanımanın, erkeklerin çoğunda doğum korkusu yarattığını belirlemiştir (11).

Çalışmamızda farklı sosyokültürel çevreye sahip babaların doğum korkusu yaygınlığının değişkenlik gösterdiği bulgulanmıştır. İsveçli babalarda doğum korkusu prevalansı % 13,6 (15) iken Türkiye’de %54,3 (5), Kenya’da %45,7 (18), İran’da %33 (19) ve %42,23 (20) olarak bildirilmiştir. Hildingsson ve ark. (2014) ilk kez baba olan ve İsveç dışında bir ülkede doğan ve göç eden babaların doğum korkusunun anlamlı derecede yüksek olduğunu belirlemiştir (15). Onchonga ve ark. (2021) ise gebe kadınlar ile eşleri arasında doğum öncesi dönemdeki doğum korkusu arasında anlamlı pozitif bir ilişki olduğunu bulgulanmıştır (18). Bu farklılığa ülkelerin gelişmişlik düzeyi, sağlık politikaları, doğum öncesi bakım ve eğitimin gebe kadınlara odaklanması ve bu süreçte erkeklerin sıklıkla göz ardı edilmesi ve kültürel yapıya bağlı olarak önceki negatif doğum deneyimleri ve öykülerinin kadınlarda doğum korkusunu arttırarak eşlerinde doğum korkusuna zemin hazırlaması gibi etkenlerin neden olabileceği düşünülmektedir.

Doğumun babalar üzerindeki farklı psikolojik etkileri göz önüne alındığında, baba olmanın, gebelik döneminde annede meydana gelen fizyolojik değişikliklerden çok daha karmaşık bir süreç olduğu düşünülmektedir. Bu değişiklikler gebeliğin başlangıcında meydana gelmekte ve doğum sırasında giderek yoğunlaşmaktadır (22). Çalışmamızda Ghaffari ve ark. (2022) İranlı babalarda düşük, orta ve şiddetli doğum korkusu prevalansının sırasıyla % 15,74, %42,03 ve %42,23 olduğunu belirlemiştir. Babaların doğum korkusunun annelerde doğum korkusunu doğrudan etkilediği, babaların stres ve endişe düzeylerinin ise annelerin doğum korkusu üzerinde aracı rolü olduğu bulgulanmıştır (20). Bu çalışmadan farklı olarak Mortazavi ve ark. (2023) pandemi döneminde annelerin doğum korkusunun babalarda doğum korkusu ve COVID-19 korkusu arasındaki ilişkide aracı role sahip olduğunu belirlemiştir (16). Çalışma sonuçlarında da görüldüğü gibi erkeklerin stres, kaygı ve korku düzeyi gebe kadınları etkilemekte ve doğuma yönelik korkuya neden olabilmektedir. Benzer şekilde annelerin doğum korkusu dolaylı yoldan babalarda korku ve strese neden olabilmektedir. Bu ilişkinin önemli nedenlerinden biri, babaların gebelik ve doğum süreçleri hakkında güvenilir bilgi kaynaklarına erişimlerinin sınırlı olmasıdır; bu durum, bilgilerin büyük bir kısmının eşlerinden edinilmesine yol açmakta ve dolayısıyla babaların bu konudaki bilgi eksiklikleri, stres ve korku düzeylerini artırabilmektedir (23). Serçekuş ve ark. (2020) Türkiye’de 16 baba adayıyla yaptıkları nitel araştırmada, babaların eşlerinin doğum anında gelişebilecek komplikasyonlara bağlı zarar görmesinden, çok ağrı çekmesinden, eşlerinin doğum ağrısıyla baş edememesinden ve eşlerinin kötü muamele görmesinden korktuklarını belirlemiştir (11). Benzer şekilde Johansson ve ark. (2021) İsveçli 7 baba ile yaptıkları nitel araştırmada babaların korku kaynaklarının genellikle doğum anında eşlerini ve bebeklerini kaybetme korkusu üzerinde yoğunlaştığını belirlemiştir. Aynı zamanda babalar doğum sırasında eşlerine yeterli desteği sağlayamamaktan korktuklarını, ancak ebelerin doğum süresince yaptıkları destekleyici bakımın korku ve endişe düzeylerini azalttığını bildirmişlerdir (1).

Anneler üzerinde olduğu gibi, babalara yönelik verilecek eğitimlerin doğum korkusunu azaltıcı bir

etki yaratabileceği bilinmektedir. Ghaffari ve ark. (2022) yaptıkları deneysel araştırmada, alanında uzman ebe liderliğinde interaktif ortamda verilen danışmanlığın müdahale grubundaki babaların doğum korkusunu önemli ölçüde azalttığını göstermiştir (21).

İncelenen çalışmalara bakıldığında doğum korkusunun sezaryen doğum tercihiyle pozitif yönde ilişkili olduğu görülmektedir (5,15,17). Serçekuş ve ark. (2020) sezaryen doğumu tercih eden kadın ve erkeklerin, vajinal doğumu tercih edenlere göre doğum korkusu düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir (5). Baba adayları doğum korkusu yaşadıklarında, bu durum eşlerine karşı duygusal ve fiziksel olarak destekleyici olma ve ‘ulaşılabilir’ olma yeteneklerini de olumsuz etkileyebilmektedir. Türkiye gibi sezaryen oranının yüksek olduğu ülkelerde kadınlarda olduğu gibi erkeklerde de doğum korkusunun ele alınması ve doğum öncesi bakım ve eğitimde erkeklerin ihtiyaçlarının dikkate alınması önemlidir.

Sonuç ve Öneriler

İlk kez baba olan, göç eden, doğumla ilgili olumsuz duygulara sahip olan, yaklaşan doğumu düşündüklerinde negatif duygular hisseden babaların doğum korkusu düzeyi yüksek saptanmıştır. Olumlu ya da olumsuz doğum deneyimlerinin erkeklerin doğum korkusu düzeyi üzerinde etkili olduğu, olumsuz doğum deneyimi yaşayan erkeklerin doğum korkusu puanının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Erkeklerde doğum korkusunun tercih edilen doğum yöntemini etkilediği, partnerinin sezaryen ile doğum yapmasını isteyen erkeklerin daha yüksek düzeyde doğum korkusu yaşadıkları belirlenmiştir. Babalar ve annelerin doğum korkuları arasında pozitif yönde ilişki olduğu saptanmıştır. Sağlık profesyonelleri, gebe kadınların yanı sıra partnerler arasındaki doğum korkusunun da farkında olmalı ve bu konuyu detaylı bir şekilde ele almalıdır. Doğum öncesi eğitim programı sadece anne adaylarına değil, baba adaylarının duygu ve ihtiyaçlarına da odaklanmalıdır. İlk kez baba olan veya olumsuz doğum deneyimi yaşayan çiftlere sağlık profesyonelleri tarafından daha fazla destek ve bilgi sağlanmalıdır. Erkeklerde doğum korkusuna yönelik daha fazla deneysel çalışma yapılarak kanıt temeli yüksek eğitim programlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Sınırlılıklar

Bu çalışmada, yalnızca 2014-2024 yılları arasında yayımlanan Türkçe ve İngilizce dillerindeki tam metne ulaşılabilen makaleler incelenmiştir. Bu durum, araştırmacının kapsamını sınırlamakta ve yalnızca belirli bir dil ve zaman dilimindeki literatürü yansıtmaktadır. Dolayısıyla, diğer dillerde yayımlanan çalışmaların ve daha eski dönemlerdeki literatürün göz ardı edilmesi, araştırmacının sınırlılığını oluşturmaktadır. Gelecek çalışmalarda, farklı dillerdeki ve daha geniş bir zaman aralığını kapsayan araştırmaların dahil edilmesi, bu alandaki bilgi birikimini zenginleştirebilir.

İletişim: Seyhan Alpay

E-Posta: seyhan.biber@gmail.com

Kaynakça

1. Johansson M, Wells MB, Thies-Lagergren L. A dreaded delight: A longitudinal qualitative interview study of paternal childbirth fear during the transition to fatherhood. *European Journal of Midwifery*. 2021;5(November):1-8.. doi: <https://doi.org/10.18332/ejm/142783>
2. Bakermans-Kranenburg MJ, Lotz A, Alyousefi-van Dijk K, van IJzendoorn M. Birth of a father: Fathering in the first 1,000 days. *Child Development Perspectives*. 2019;13(4):247-53. <https://doi.org/10.1111/cdep.12347>
3. Colciago E, Brown AM, Ornaghi S, Antolini L, Nespoli A, Fumagalli S, et al. The unpredictable nature of labour and birth: A qualitative investigation regarding expectations of Italian parents to-be. *Midwifery*. 2022;108:103286. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2022.103286>Get rights and content
4. Ganapathy T. Tokophobia among first time expectant fathers. *International Journal of Psychiatric Nursing*. 2015;1(1):99-106. doi: 10.5958/2395-180X.2015.00024.9
5. Serçekuş P, Vardar O, Özkan S. Fear of childbirth among pregnant women and their partners in Turkey. *Sexual & Reproductive Healthcare*. 2020;24:100501. <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2020.100501>Get rights and content
6. Kasai KE, Nomura RM, Benute GR, de Lucia MC, Zugaib M. Women's opinions about mode of birth in Brazil: A qualitative study in a public teaching hospital. *Midwifery*. 2010;26(3):319-26. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2008.08.001>
7. Demşar K, Svetina M, Verdenik I, Tul N, Blickstein I, Globevnik Velikonja V. Tokophobia (fear of childbirth): Prevalence and risk factors. *Journal of Perinatal Medicine*. 2018;46(2):151-4. <https://doi.org/10.1515/jpm-2016-0282>
8. Şahin Şimşek E, Gangal Doğan A, Erenel Şentürk A. Babalarda Doğum Korkusu. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*. 2023;9 (Özel Sayı-1):14-9.
9. Eriksson C, Westman G, Hamberg K. Content of childbirth-related fear in Swedish women and men—analysis of an open-ended question. *Journal of Midwifery & Women's Health*. 2006;51(2):112-8. <https://doi.org/10.1016/j.jmwh.2005.08.010>
10. Bergström M, Rudman A, Waldenström U, Kieler H. Fear of childbirth in expectant fathers, subsequent childbirth experience and impact of antenatal education: Subanalysis of results from a randomized controlled trial. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*. 2013;92(8):967-73. <https://doi.org/10.1111/aogs.12147>
11. Serçekuş P, Vardar O, Türkçü SG, Özkan S. Why are first time expectant fathers afraid of birth?: A qualitative study. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*. 2020;254:231-5. <https://doi.org/10.1016/j.ejogrb.2020.09.032>
12. Masoumi M, Elyasi F. Tokophobia in fathers: A narrative review. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*. 2021;15(1):e104511. doi: 10.5812/ijpbs.104511
13. Jean Greer BSc R. 'Fear of childbirth'and ways of coping for pregnant women and their partners during the birthing process: A salutogenic analysis. *Evidence Based Midwifery*. 2014;12(3):95.
14. JBI. Joanna Briggs Institute. Critical Appraisal Tools 2018 Available at: <https://jbi.global/critical-appraisal-tools>.
15. Hildingsson I, Johansson M, Fenwick J, Haines H, Rubertsson C. Childbirth fear in expectant fathers: Findings from a regional Swedish cohort study. *Midwifery*. 2014;30(2):242-7.

- <https://doi.org/10.1016/j.midw.2013.01.001>
16. Mortazavi F, Nikbakht R, Mehrabadi M, Shahhosseini Z. A structural equation model analysis of the relationship between expectant fathers' fear of COVID-19 and their fear of childbirth: The mediating role of maternal fear of childbirth. *Midwifery*. 2023;125:103790. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2023.103790>
 17. Hildingsson I. Swedish couples' attitudes towards birth, childbirth fear and birth preferences and relation to mode of birth—a longitudinal cohort study. *Sexual & Reproductive Healthcare*. 2014;5(2):75-80. <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2014.02.002>
 18. Onchonga D. Prenatal fear of childbirth among pregnant women and their spouses in Kenya. *Sexual & Reproductive Healthcare*. 2021;27:100593. <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2020.100593>
 19. Rashidi F, Mirghafourvand M, Malakouti J. Fear of childbirth and its relationship with anxiety and depression among Iranian fathers: A cross-sectional study. 2022;1-12. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-2158342/v1> Available at: https://www.researchgate.net/publication/365309412_Fear_of_childbirth_and_its_relationship_with_anxiety_and_depression_among_Iranian_fathers_a_cross-sectional_study/fulltext/636e505537878b3e87a1471a/Fear-of-childbirth-and-its-relationship-with-anxiety-and-depression-among-Iranian-fathers-a-cross-sectional-study.pdf
 20. Ghaffari SF, Elyasi F, Nikbakht R, Shahhosseini Z. A structural equation model analysis of the relationship between maternal fear of childbirth and expectant fathers' fear of childbirth: The mediating role of fathers' depression, anxiety, and stress. *Brain and Behavior*. 2022;12(12):e2802. <https://doi.org/10.1002/brb3.2802>
 21. Ghaffari SF, Elyasi F, Mousavinasab SN, Shahhosseini Z. The effect of midwifery-led counseling on expectant fathers' fear of childbirth: A smartphone-based randomized controlled trial. *BMC Pregnancy and Childbirth*. 2022;22(1):285. <https://doi.org/10.1186/s12884-022-04638-7>
 22. Baldwin S, Malone M, Sandall J, Bick D. Mental health and wellbeing during the transition to fatherhood: A systematic review of first time fathers' experiences. *JBI Evidence Synthesis*. 2018;16(11):2118-91. doi: 10.11124/JBISIR-2017-003773
 23. Barooj-Kiakalaei O, Hosseini S-H, Mohammadpour-Tahmtan R-A, Hosseini-Tabaghdehi M, Jahanfar S, Esmaeili-Douki Z, et al. Paternal postpartum depression's relationship to maternal pre and postpartum depression, and father-mother dyads marital satisfaction: A structural equation model analysis of a longitudinal study. *Journal of Affective Disorders*. 2022;297:375-80. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.10.110>